

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПРОФІЛЮ НА ОСНОВІ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ

Кривильова О.А. д.пед.н.

Krivileva.lena@gmail.com

Бердянський Державний педагогічний університет, Бердянськ

Актуальність та постановка проблеми. Основним завданням закладів вищої освіти в умовах сьогодення є забезпечення необхідного рівня підготовки фахівців, здатних до ефективної професійної діяльності, швидкої адаптації, які володіють сучасними технологіями своєї спеціальності, уміннями використовувати здобуті знання і навички в процесі вирішення швидкозмінних професійних завдань. Очікуваним кінцевим результатом такої підготовки передбачено сформованість загальних і фахових компетентностей. У законі «Про освіту» «компетентність» визначена як динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [3]. Так, стандартом вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» передбачено надбання майбутніми фахівцями інтегральної компетентності, а саме: здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов [2].

Досягнення максимальної ефективності цього процесу може здійснюватися шляхом активізації навчання, яке базується на принципах проблемного навчання.

Значний внесок у розкриття проблеми інтелектуального розвитку та концепції проблемного навчання внесли П. Гальперін, І. Лернер, М. Махмутов, Н. Менчинська, Н. Талізїна та інші. Проте, питання використання проблемних методів навчання у професійній підготовці майбутніх інженерів-педагогів, зокрема енергетичного профілю, залишається актуальним та потребує подальшого вивчення.

Основні матеріали дослідження. Методи проблемного навчання стимулюють інтерес майбутніх інженерів-педагогів енергетичного профілю до оволодіння обраною спеціальністю, розвивають дієвість знань і сприяють ранній професіоналізації.

Залежно від рівня розумової активності здобувачів вищої освіти виділяємо такі методи проблемного навчання: проблемно-інформаційний – передбачає активізацію мисленнєвої діяльності на основі створення проблемних ситуацій (результат – виділення та прийняття проблемного завдання); частково-пошуковий – ґрунтується на включенні до розв'язання пізнавальних завдань (результат – розуміння, прийняття пізнавального завдання, досвід), дослідницький – спрямований на включення у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання (результат – систематизація, узагальнення, закріплення, практичне застосування знань, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності) [1].

Прикладом використання дослідницького методу проблемного навчання майбутніх інженерів-педагогів енергетичного профілю є індивідуальна навчально-

дослідна робота – вид творчої та науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень загальної або фахової компетентності та креативності.

Метою індивідуального навчально-дослідного завдання постає: самостійне вивчення частини програмового матеріалу; систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчальних курсів; удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності; наочне відображення результатів творчо-пошукової діяльності та прилюдна презентація.

Так, зміст дисципліни «Основи наукових досліджень» зорієнтовано на формування здатностей, як-то: застосовувати у практичних ситуаціях основні закони навчання; використовувати технічні об'єкти та методики професійної підготовки в галузі енергетики; обліковувати та аналізувати управління технологічним процесом та процесом професійної підготовки в енергетики.

Формування окреслених здатностей сприяють досягненню програмних результатів: вирішувати практичні завдання на різних етапах здійснення педагогічного процесу на основі інтегрування та адаптування знань законів навчання; здійснювати творче перетворення педагогічних та інженерних об'єктів, прагнучи нових та нестандартних рішень професійних завдань, на основі знань видів та особливостей здійснення розумових операцій; виявляти проблеми і ідентифікувати обмеження, що пов'язані з проблемами охорони навколишнього середовища, сталого розвитку, здоров'я і безпеки людини та оцінками ризиків в галузі енергетики.

Змістом індивідуального навчально-дослідного завдання є завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять, самостійної підготовки й охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Структура індивідуального навчально-дослідного завдання містить: науковий апарат дослідження, перелік основних понять, діагностичний інструментарій, результати дослідження, загальні висновки, використані джерела.

Найкращі зразки творчих робіт оформлюються для подальшої участі в конференціях, конкурсах тощо. Майбутні інженери-педагоги енергетичного профілю готують доповіді, презентації та тези для оприлюднення результатів наукових досліджень.

Висновок: використання методів проблемного навчання у професійній підготовці майбутніх інженерів-педагогів енергетичного профілю має суттєвий вплив на формування їхньої професійної компетентності, зокрема здатності аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

Список використаних джерел.

1. Кривильова О. А. Особливості використання методів проблемного навчання у психолого-педагогічної підготовці майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів. *ScienceRise: Pedagogical Education*. Харків, 2017. № 3 (11). С. 20–25

2. Про затвердження стандарту вищої освіти 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ МОН України від 21.11.2019 р № 1460. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-015-B.pdf>

3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №38-39. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>